

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 18310
Tarih: 26.04.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 26/04/2022 16:27
Sayı: E-120.10-1006684

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnanç Özgürlüğü Girişiminin, “Temenniden Eyleme İlerleme Çağrısı-Türkiye’de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu 2022”de; Türkiye’de din veya inanç özgürlüğü alanında uzun süredir varlığını sürdüren meselelerin hala çözülmemeyi beklediği tespit edilmektedir. Bu sorunların çözümü için yürütme, yasama ve yargı organlarının çok yönlü çaba sarf etmesi ve uluslararası insan hakları uyum denetim mekanizmalarının kararlarına uyulması için çalışmalar yapılması amacıyla Anayasa’nın 98. ve İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ

Adana Milletvekili

GEREKÇE

İnanç Özgürlüğü Girişimi, bir insan hakları projesi olarak yürüttüğü izleme çalışmaları kapsamında, çeşitli din veya inanç topluluklarından ateist ve deist gruplara; ilgili sivil toplum kuruluşlarından insan hakları savunucularına kadar 50’den fazla kişiyle görüşmeler yapmıştır. Bunun sonucunda hazırladığı “Temenniden Eyleme İlerleme Çağrısı-Türkiye’de Din veya İnanç Özgürlüğü İzleme Raporu 2022” yayımlanmıştır. Rapor, Nisan 2019 ile Aralık 2021 tarihleri arasında Türkiye’de din veya inanç özgürlüğü alanında yaşanan önemli yasal, yargısal ve idari gelişmeler incelenmiştir. Rapor, uluslararası insan hakları standartları ile uyumlu olmayan noktalara dikkat çekmekte ve bunların giderilmesi amacıyla öneriler sunmaktadır.

Raporda, Türkiye’de din veya inanç özgürlüğü alanında uzun süredir varlığını sürdüren meselelerin hala çözülmemeyi beklediği tespit edilmektedir. Bu sorunların çözümü için yürütme, yasama ve yargı organlarının çok yönlü çabaları gerekli ve uluslararası insan hakları uyum denetim mekanizmalarının kararlarına uyulması büyük önem taşımaktadır. Örneğin,

askerlik hizmetine karşı vicdani ret ile ilgili birçok AİHM kararı ve BM İnsan Hakları Komitesi'nin bir görüşünde ihlal tespit edilmesine rağmen, henüz iç hukukta gerekli düzenleme yapılmamıştır.

Rapora göre; başta İslam olmak üzere genel olarak bir dine veya inanca ya da söz konusu din veya inancın belirli yorumlarına karşı eleştiride bulunanlar, şikâyet konusu edilerek Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında kovuşturmayaya uğrama riskiyle karşı karşıyadır. Başta Alevilerin olmak üzere ibadet yeri statüsü sorunu halen sürmekte, bu konuda AİHM kararları göz ardı edilmektedir. Sünni Müslüman din görevlilerinin eğitime tahsis edilen kamu kaynakları karşısında diğer dinlerin görevlilerinin eğitimi için hiçbir kaynak ayrılmamasının yarattığı çarpıcı eşitsizlikler sürmektedir. Alevi, Protestan, Rum Ortodoks Patrikhanesi, Ermeni Patrikhanesi gibi dinî topluluklar din görevlilerine Türkiye'de eğitim verememektedir. Din hizmetlerinde de yalnızca Sünni Müslüman topluluğa kamu bütçesinden kaynak ayrıldığı aktarılan raporda, "Bu durumun ayrımcılık yasağına aykırı olduğu ve devletin eşitlik ilkesini gözetme yükümlülüğüyle çeliştiği" ifade edilmiştir.

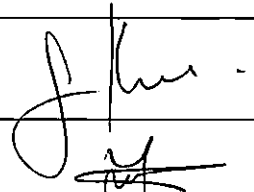
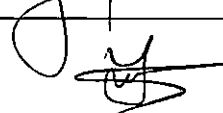
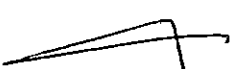
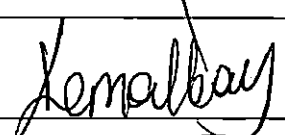
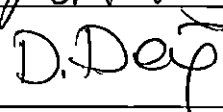
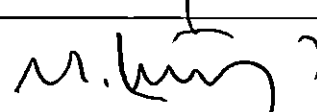
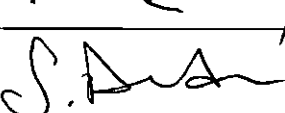
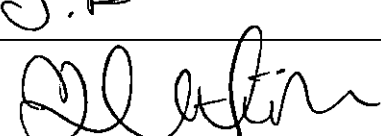
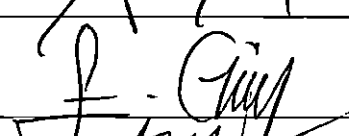
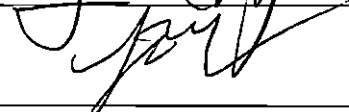
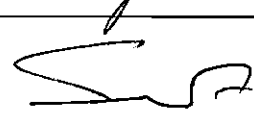
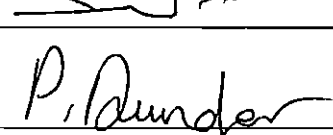
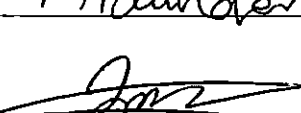
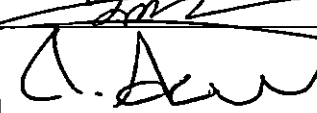
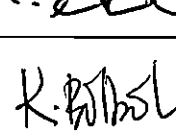
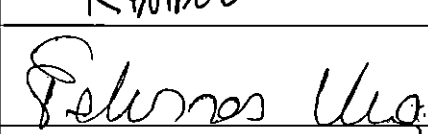
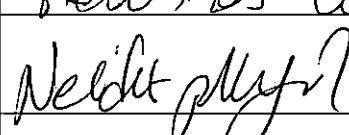
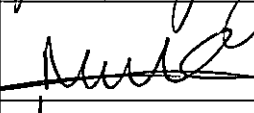
Raporda, farklı din veya inanç topluluklarına mensup kadınlarla yapılan görüşmeler sonucunda kadınların, din veya inanç özgürlüğü de dahil olmak üzere, insan haklarını kullanırken özgür iradeleri önünde büyük engellerle karşılaştığı belirtilmiştir. Ayrıca raporda dinî kurumlarda kadınların temsil oranının son derece düşük olduğu tespiti yer almıştır.

Türkiye'de hiçbir din veya inanç topluluğunun tüzel kişiliğe sahip olmaması ve bunun yarattığı sorunlara dikkat çekilen raporda; gayrimüslim cemaat vakıflarının halen yönetim kurullarını seçemiyor olmasının örgütlenme hakkını baltaladığına vurgu yapılmıştır. Çok çeşitli din veya inanç topluluklarına ait olan mülklerin ve bunlarla bağlantılı vakıfların geçmişteki kayıplarının etkisi: "Gayrimüslim cemaatler açısından, haksız şekilde el konulan cemaat vakfi mallarının iadesi süreci tamamlanmış; zararlar henüz tam olarak giderilmiş değil." ifadeleri ile vurgulanmıştır.

Çocuğun din, vicdan ve din özgürlüğü, katılım hakkı ve ebeveynlerin çocuklarını kendi felsefi veya dinî görüşlerine göre yetiştirme hakkının, Türkiye'deki eğitim sistemi içerisinde sistematik müdahaleye maruz kaldığı ve derslerden muafiyet mekanizması da dahil olmak üzere zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri, seçmeli din dersleri, okullardaki İslami dinî uygulamalar ve sınav sistemleri, çocuğun din veya inanç özgürlüğünün korunması önünde ciddi engeller oluşturduğuna dikkat çekilmiştir.

Din veya inanç özgürlüğü alanında somutlaşan tüm bu eşitsizlik ve ihlallerin giderilmesi amacıyla uluslararası ve ulusal hukuk mekanizmalarında gerekli adımların atılması, AİHM

kararlarının uygulanması ve benzer ihlallerin yaşanmasını önlemek için tedbirlerin alınması, engelleri ortadan kaldırılmak üzere somut adımların atılması için çalışmalar yapılması amacıyla Araştırma Komisyonu kurulması gerekmektedir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	